

LIETUVOS RESPUBLIKOS EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 38, LT-01104 Vilnius, tel. +370 706 64 845,
el. p. kanc@eimin.lt, <http://eimin.lrv.lt>.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188621919

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo
ministerijai

Į 2025-04-07 Nr. 25-5807

Nr. 10-939

Kopija:

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO DERINIMO

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija išnagrinėjo pateiktą suinteresuotoms institucijoms derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso 138 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-184“ projektą (toliau – Projektas), kuriuo teikiama Lietuvos Respublikos Vyriausybės išvada dėl Lietuvos Respublikos Seime svarstomo Lietuvos Respublikos darbo kodekso 138 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-184 (toliau – Įstatymo projektas) ir teikia šias pastabas bei pasiūlymus.

1. Atkreiptinas dėmesys, kad Įstatymo projekto rengėjai aiškinamajame rašte nenurodo, kiek naujas teisinis reguliavimas sukels papildomų finansinių kaštų Lietuvos verslui (ypač patiems smulkiausiems verslininkams) ir visiems darbdaviams. Aiškinamojo rašto 7 p. „Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai“ nurodoma, kad *Įstatymo projekto įgyvendinimas neturės neigiamos įtakos verslui ir jo plėtrai*, o 13 p. „Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)“ nurodoma, kad *Įstatymo projektui įgyvendinti papildomų biudžeto lėšų nereikės*. Tačiau Seimo Teisės departamento 2025-03-17 d. išvadoje Nr. XVP-184 dėl Įstatymo projekto nurodoma, kad siūlomas teisinis reguliavimas galimai *sukeltų neigiamų ekonominių pasekmių darbdaviams* ir manytina, kad Įstatymo projektas ***turėtų būti suderintas su Lietuvos Respublikos trišale taryba***. Todėl Projekte reikėtų nurodyti siūlymą Įstatymo projekto rengėjams *atlikti pagrįstą kaštų ir naudos analizę* ir įvertinti, kaip bus pasiekti Įstatymo projektu deklaruojami tikslai. Būtina atsižvelgti į faktą, kad siūlomas reguliavimas Lietuvos verslui, visiems darbdaviams *sukels reikšmingus papildomus kaštus ir sukurs poreikį samdyti papildomus darbuotojus mažu etatu*. Taip pat svarbu paminėti, kad *įmonės ne tik tiesiogiai patirtų papildomas išlaidas dėl naujiems ar laikinai samdomiems darbuotojams mokamo darbo užmokesčio, bet tuo pačiu tokiu siūlomu reguliavimu ūkio subjektams būtų sukeliami papildoma administracinė našta, kadangi darbdaviams tektų ilgiau tvarkyti ir administruoti šių papildomų poilsio dienų suteikimą, t. y. pildyti reikalingus dokumentus, koreguoti darbo grafikus ir sekti darbuotojų vaikų amžių ir pan.* Atitinkamai reikia įsivertinti, ar nėra geresnių būdų investuoti į darbuotojų gerovę nei kad suteikti papildomus laisvadienius išskirtoms visuomenės grupėms.

2. Pažymėtina, kad panašūs siūlymai buvo teikti Seimui ir anksčiau. Pvz., Trišalės tarybos 2024-10-22 protokolą Nr. TTP-12 <https://trisaletaryba.lt/trisales-tarybos-posedziai/>, kai buvo svarstytas Seimo narės Morganos Danielės pasiūlymas, kuriuo siūloma mamadienius/tėvadinius suteikti tėvams, auginantiems *vaikus iki 16 metų, t. y. pailginti laikotarpį nuo šiuo metu esamų 12 metų*. Trišalės tarybos nariai pritarė Darbo santykių komisijos išvadai (NUTARTA. Pritarti Darbo santykių komisijos prie Lietuvos Respublikos trišalės tarybos 2024 m. spalio 10 d. posėdyje priimtą nutarimą: „Fiksuoti skirtingas nuomones dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso 138 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-3741 (Seimo valdybos 2024 m. birželio 12 d. sprendimas Nr. SV-S-1436 „Dėl įstatymų projektų išvadų“): 1. Darbdavių organizacijų atstovai nepritaria įstatymo projektui; 2. Vyriausybės atstovai nepritaria įstatymo projektui; 3. Profesinių sąjungų atstovai, išskyrus Respublikinę jungtinę profesinę sąjungą, pritaria įstatymo projektui. 3.1. Respublikinė jungtinė profesinė sąjunga siūlo palikti dėl to tartis kolektyvinėse sutartyse.“). Svarstant šį klausimą buvo nutarta, kad įmonėms šis pasiūlymas *sukeltų nemažą finansinę naštą, o teigiamas poveikis ir siekiamas tikslas labai abejotinas, nes 12-16 metų vaikai darbo dienomis būna mokykloje ir neformalaus ugdymo veiklose, todėl nėra pilnai aišku, kaip šis pasiūlymas gali ilginti tėvų su vaikais praleistą laiką*.

3. Lietuvos verslo atstovai, darbdaviai jau ne kartą teikė savo nuomonę dėl siūlymų keisti Darbo kodekso 138 straipsnį. Buvo raginami Įstatymo projektų rengėjai atlikti kaštų ir naudos analizę, siūloma įvertinti, ar mamadienių/tėvadinių apimčių didinimas gerins santykių kokybę šeimose ir pasieks įstatymo projektų deklaruojamus tikslus. Buvo akcentuojama, kad būtina atsižvelgti į faktą, kad siūlomas reguliavimas Lietuvos verslui sukels reikšmingus papildomus kaštus. Lietuvos pramonės konfederacija 2021 metais atliko siūlomo įstatymo projekto sukeltų kaštų analizę, kuriuo buvo siūloma amžių didinti nuo 12 iki 16 metų. Šiuo atveju buvo įvertinta papildomi 46 mln. EUR tiesioginių kaštų darbdaviams. Ekonomikos ir inovacijų ministerija perskaičiavo šio pakeitimo poveikį verslui remiantis šiuo vertinimu. Atsižvelgiant į vidutinio darbo užmokesčio augimą ir dabartinį siūlymą amžių didinti iki 14 metų, papildomi kaštai darbdaviams galėtų siekti apie 26 mln. EUR.

4. Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad gamybos įmonėms *trūksta darbuotojų, todėl mamadienių/tėvadinių suteikimo išplėtimas lems, kad per mėnesį bus dirbama mažiau laiko nei anksčiau, o tai netiesiogiai dar labiau didins darbuotojų poreikį arba mažins įmonės pagaminamos produkcijos kiekį*.

5. Pasak šio siūlymo iniciatorių, pagrindinės Įstatymo projektą paskatinusios priežastys yra susijusios su poreikiu užtikrinti didesnes galimybes derinti šeiminius poreikius su darbo įsipareigojimais, skatinti tėvus kokybiškai rūpintis savo vaikais ir skirti jiems kuo didesnę ir kokybiškesnę dėmesį. Tačiau profesinių ir asmeninių įsipareigojimų derinimas reikalauja kur kas kompleksiškesnių priemonių nei papildomų laisvadienių suteikimas daliai vaikų iki 14 m. auginančių tėvų. Be to Įstatymo projekto lydimajame *medžiagoje stinga pagrindimo, mokslinių įrodymų. Asmeninio gyvenimo ir darbo balansas pasiekiamas ne vien tėvams suteikiant laisvadinius, bet priklauso nuo darbuotojo pasitenkinimo darbu, darbo sąlygų lankstumo, paslaugų vaikams prieinamumo valstybėje ir kitų priemonių komplekso*. Artimo ryšio su paaugliais vaikais skatinimo priemonės turėtų būti orientuotos į kitus galimus ir svarstytinus metodus, o ne papildomus laisvadinius tėvams, kai vaikai tuo metu yra mokymo įstaigose, dalyvauja popamokinėje veikloje.

Atsižvelgiant į aukščiau nurodytus argumentus, pažymėtina kad Įstatymo projekto lydimajame medžiagoje pasigendama aiškios, įrodymais ir kitų šalių patirtimi grįstos

argumentacijos, kodėl yra poreikis keisti šiuo metu esantį reguliavimą. Siekiant tikslo pagerinti galimybes darbuotojams derinti darbo ir šeimyninius įsipareigojimus, reikalingas kompleksinis požiūris, aiškiai įvardijant naujo reguliavimo finansavimo šaltinius. **Siūlome Projekto rengėjams patikslinti Projekto nuostatas nurodytu aspektu.** Taip pat, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, įgyvendindama 2024 m. gruodžio 12 d. Nutarimu patvirtintos Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos 7 ir 126 punktus, siūlome į socialinį dialogą įtraukti darbuotojų, darbdavių, bei verslo atstovus, siekiant pirmiausiai dėl papildomų garantijų tartis kolektyvinėse sutartyse.

Ekonomikos ir inovacijų ministerijos kanclerė

Eglė Radišauskienė